

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра медицини катастроф та військової медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
Фармація

 Руслан ЛУЦЕНКО

«30» 08 2023 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради Навчально-
наукового медичного інституту

 Юрій КАЗАКОВ

Протокол від 30.08.2023 р. № 1

СИЛАБУС

МЕДИЦИНА КАТАСТРОФ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ СТАНІВ

обов'язкова дисципліна

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
226 Фармація, промислова фармація

кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс(и) та семестр(и) вивчення
освітньої компоненти

бакалавр фармації
-
Фармація
денна
II курс, III семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри медицини катастроф
та військової медицини

Завідувач кафедри

 Людмила ГОРДІЄНКО

Протокол від 29.08.2023 р. № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладачів, науковий ступінь, учене звання	Гордієнко Людмила Петрівна, к.мед.н, доцент Рожнов Валерій Георгійович, к.мед.н.
Профайл викладачів	https://medcat.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+ 38(050)-032-23-54
E-mail:	medcat@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://medcat.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/годин – 4 кредити ЕКТС /120 годин, із них:

Лекції (год) – 6 год.

Практичні заняття (год) – 58 год.

Самостійна робота (год) – 56 год.

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» базується на політиці Полтавського державного медичного університету (ПДМУ) відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ПДМУ (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrBEY.pdf);

Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників ПДМУ

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/sDAiiaTeTuiI3yFpzkMchNKVd2l6Z0B1FlmZbSYU.pdf);

Правил внутрішнього розпорядку для студентів ПДМУ

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/basic_pages/docs/G6YwtMTyNBwvYUTxXEJYoQ1AMLX8knB2v3jIiVQH.pdf).

Вивчення навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» є практично-орієнтованим, тому формування професійних навичок відбувається на практичних заняттях, що проходять на базі стимуляційного центру ПДМУ з використанням симуляційних технологій.

Кожен здобувач вищої освіти під час проведення практичних занять повинен:

- ✓ дотримуватись правил техніки безпеки;

- ✓ вимикати мобільний телефон (за виключенням інтерактивних занять);
- ✓ дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторного проходження оцінювання (відпрацювання теми пропущеного заняття або незадовільної оцінки, ПМК).

Здобувачам вищої освіти забороняється порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин.

Обов'язково здобувач освіти повинен відвідувати практичні заняття,; дотримуватися академічної доброчесності, що передбачає самостійне виконання навчальних завдань.

Кафедра визнає результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу ПДМУ (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department_npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf). Ми працюємо з такими платформами, як «Prometheus», «EdEra» та інші.

Опис освітньої компоненти (анотація).

Опанування навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання домедичної допомоги та первинної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни:

Вивчення навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» базується на знаннях анатомії з основами фізіології, патології, фармакології.

Опанування навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» закладає основи теоретичних знань та практичних навичок для проходження передатестаційної практики.

Мета та завдання навчальної освітнього компонента:

- метою вивчення навчальної дисципліни є формування знань та практичних навичок у здобувачів вищої освіти з надання та організації медичної допомоги на догоспітальному етапі постраждалим за умов надзвичайних ситуацій в мирний час, проведення заходів щодо організації медичного забезпечення в умовах надзвичайного стану;
- основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є визначення основних принципів оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру; оволодіння навичками надання першої медичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних

станах; опанування основ організації медичного забезпечення населення як складової системи медичного забезпечення населення держави з урахуванням основних положень Кодексу цивільного захисту, Закону України «Про екстрену медичну допомогу», засвоєння організації і порядку проведення лікувально-евакуаційних заходів серед цивільного населення і військ в залежності від масштабу та характеру санітарних втрат серед населення.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

- *інтегральна:* Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі фармації та промислової фармації або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів фармацевтики і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

- *загальні:*

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іншою мовою.

- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- Вміння виявляти та вирішувати проблеми.

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- Здатність до вибору стратегії спілкування та командної роботи

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, приймати обґрунтовані рішення.

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

спеціальні (фахові, предметні):

Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежного захисту.

- Здатність застосовувати на практиці фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах поведінки відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України.

- Здатність здійснювати консультування та фармацевтичну опіку під час вибору та відпуску безрецептурних лікарських засобів шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

- Здатність організувати моніторинг, раціональне забезпечення населення та лікувально-профілактичних закладів рецептурними та безрецептурними лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту.

- Здатність організувати діяльність аптеки (у сільській місцевості) із забезпечення населення лікарськими засобами, виробами медичного призначення та іншими товарами аптечного асортименту, відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та інших організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

Програмні результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

ОК забезпечує досягнення програмних результатів навчання:

- Демонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності згідно Етичного кодексу фармацевтичних працівників України.

- Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності; використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

- Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у наслідок екстремальних ситуацій.

- Застосовувати у професійній діяльності сучасні методи соціальної взаємодії «фармацевт-лікар-пацієнт» з метою забезпечення максимально раціональної лікарської терапії у певного хворого, а також для здійснення фармацевтичної опіки під час вибору та відпуску безрецептурних лікарських засобів.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни «Медицина катастроф та надзвичайних станів» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- Можливий характер надзвичайних ситуацій в Україні;
- Організацію медичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій;
- Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні;
- Основи цивільного захисту населення;
- Організацію цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів;
- Класифікацію та характеристику сильнодіючих отруйних речовин. Фактори ураження аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори;
- Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях;
- Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

- Поняття, зміст та принципи лікувально-евакуаційного забезпечення населення;
- Поняття про етап медичної евакуації, завдання, порядок проведення;
- Види та обсяги медичної допомоги;
- Правові аспекти роботи Державної служби медицини катастроф;
- Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу;
- Показання і техніку накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі;
- Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання першої медичної допомоги;
- Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів;
- Опіки, класифікація, ознаки. Відмороження, класифікація, ознаки;
- Поняття першої медичної допомоги в екстремальних умовах (мирного часу).

вміти:

- Оглядати місце події в небойових умовах, визначати кількість постраждалих та ймовірні причини їх ураження;
- Проводити первинний огляд. Огляд за алгоритмом CABCDE. Визначати рівень свідомості за шкалою AVPU;
- Використовувати техніку тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж);
- Визначати ознаки внутрішньої кровотечі;
- Проводити техніку штучної вентиляції легень;
- Перевести пораненого (постраждалого) у стабільне положення;
- Надати домедичну допомогу при гострих порушеннях дихальних шляхів (пневмоторакс);
- Вводити носо-, ротоглоткові повітроводи (техніка вибору вірного розміру);
- Надавати домедичну допомогу при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах;
- Надавати домедичну допомогу при термічних і хімічних ураженнях;
- Надавати домедичну допомогу при найпоширеніших невідкладних станах (зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій);
- Надавати домедичну допомогу при дії засобів масового ураження;
- Організувати проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат.

- Проводити оповіщення та інформування при різних видах надзвичайних ситуацій;
- Надати характеристику осередків радіаційного, хімічного, біологічного ураження за допомогою прогнозування та використання розрахункових таблиць, лінійки цивільного захисту;
- Користуватися приладами радіаційної розвідки;
- Користуватися приладами хімічної розвідки;
- користуватися дозиметричними приладами;
- Визначати час перебування в засобах захисту органів дихання в залежності від умов зовнішнього середовища;
- Користуватися засобами захисту шкіри (табельні , не табельні);
- Підбирати розмір протигазу , його використовувати;
- Пристосовувати приміщення як захист споруд;
- Надягати шалом для поранених в голову (Ш.Р) постраждалим для захисту органів дихання;
- Класифікувати поранених за сортувальними категоріями та кольоровими показниками.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість Годин
Модуль. Медицина катастроф та надзвичайних станів		
1.	<p>Надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного та воєнного походження. Можливий характер надзвичайних ситуацій України. Організація захисту населення, територій за умов надзвичайних ситуацій.</p> <p>Поняття про надзвичайну ситуацію, класифікація надзвичайних ситуацій за виникненням, масштабами. Класифікація за рівнем реагування та основні причини надзвичайних ситуацій в Україні. Єдина державна система цивільного захисту (ЦЗ) населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Завдання і режими діяльності системи цивільного захисту, формування. Основні положення міжнародного гуманітарного права.</p>	2
2.	<p>Правові основи Державної служби медицини катастроф (ДСМК).</p> <p>Сили та заклади Державної служби медицини катастроф. Періоди готовності ДСМК. Бригади постійної готовності першої та другої черги. Нормативно-правові акти, що визначають організацію та діяльність Державної служби</p>	2

	медицини катастроф. Особливості організації надання медичної допомоги у країнах світу.	
3.	Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Види і обсяги медичної допомоги. Етапи медичної евакуації, їх організація та завдання. Організація надання медичної допомоги дітям за умов надзвичайних ситуацій.	2
Разом годин		6

Тематичний план семінарських занять(за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті.

Теми семінарських занять програмою не передбачені.

Тематичний план практичних занять (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль. Медицина катастроф та надзвичайних станів		
1.	Надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного і воєнного походження. Можливий характер надзвичайних ситуацій України. Поняття про надзвичайну ситуацію, класифікація надзвичайних ситуацій за виникненням, масштабами. Класифікація за рівнем реагування та основні причини надзвичайних ситуацій в Україні.	2
2	Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу». Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей при надзвичайних ситуаціях.	2
3	Організація захисту населення, територій за умов надзвичайних ситуацій. Єдина державна система цивільного захисту (ЦЗ) населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. Завдання і режими діяльності системи цивільного захисту, формування.	2
4	Міжнародне право з питань захисту людей. Міжнародне гуманітарне право та захист життя і здоров'я постраждалого населення. Основні положення міжнародного	2

	гуманітарного права.	
5.	Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Основні заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій. Державна програма запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Безпека у сфері цивільного захисту. Порядок введення правового режиму надзвичайного стану. Законодавчі основи оборони України.	2
6.	Медико-санітарні наслідки природних катастроф. Медико-санітарні наслідки стихійних лих(землетруси, повені, буревії, посухи, морози, природні пожежі). Основні методи захисту населення і територій.	2
7.	Медико-санітарні наслідки техногенних катастроф. Медико-тактична характеристика надзвичайних ситуацій техногенного походження. Основні методи захисту населення і територій.	2
8.	Аварії на радіаційно небезпечних об'єктах. Медико-тактична характеристика. Причини та медико-санітарні наслідки аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Допустимі дози опромінення для ліквідаторів та населення. Оцінка радіаційної обстановки в осередку надзвичайної ситуації (методи прогнозування, радіаційної розвідки). Засоби колективного, індивідуального та медичного захисту.	2
9.	Аварії на хімічно небезпечних об'єктах. Медико-тактична характеристика. Класифікація хімічно небезпечних об'єктів, сильнодіючих отруйних речовин. Поняття про хімічну обстановку, методи її оцінки. Хімічна розвідка, порядок та засоби проведення. Принципи та заходи невідкладної допомоги при отруєннях сильнодіючими отруйними речовинами (ЗДО).	2
10.	Транспортні катастрофи, їх медико-тактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф. Аварії, катастрофи на водному транспорті, повітряному транспорті, потягах, автомобільному транспорті. Взаємодія рятувальних служб при ліквідації наслідків та організації допомоги постраждалим при масовому ураженні.	2
11.	Медико-санітарні наслідки соціально-політичного характеру. Соціально-економічні та екологічні чинники виникнення надзвичайних ситуацій. Поняття про цивільну непокору, масові заворушення, тероризм,	2

	військові події, голод, екологічні катастрофи. Методи їх усунення.	
12.	Основи організації та проведення аварійно-рятувальних та невідкладних робіт. Взаємодія рятувальних служб, організація евакуації населення. Поняття про координаційні комісії, рятувальні формування. Підготовка робітників і службовців для роботи в екстремальних умовах, збільшення їх психологічної стійкості.	2
13.	Правові основи Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Сили та заклади Державної служби медицини катастроф. Періоди готовності ДСМК. Бригади постійної готовності першої та другої черги. Нормативно-правові акти, що визначають організацію та діяльність Державної служби медицини катастроф. Особливості організації надання медичної допомоги у країнах світу.	2
14.	Організація лікувально-евакуаційного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Медичне сортування. Медична документація. Види і обсяги медичної допомоги.	2
15.	Етапи медичної евакуації, їх організація та завдання. Проведення медичної розвідки. Евакуаційні напрямки. Монопрофільні та багатопрофільні заклади охорони здоров'я. Особливості лікувально-евакуаційного забезпечення дитячого населення за умов надзвичайних ситуацій.	2
16.	Організація екстреної медичної допомоги при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях. Заходи невідкладної та швидкої медичної допомоги. Повна або часткова санітарна обробка постраждалих. Виявлення небезпечних для оточуючих постраждалих за сортувальними ознаками. Сортувальні групи. Основні принципи і способи захисту населення (колективні та індивідуальні).	2
17.	Організація санітарно-гігієнічного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій. Організація проведення санітарно-епідемічної розвідки, оцінка епідеміологічної обстановки. Організація санітарно-гігієнічного та протиепідемічного забезпечення населення в осередках надзвичайних ситуацій. Протиепідемічні заходи при проведенні евакуації населення в осередку надзвичайної ситуації.	2

18.	Проведення протиепідемічних заходів при масових інфекційних захворюваннях. Робота медичних закладів та установ в умовах масової інфекційної захворюваності, їх реорганізація. Поняття про карантин та обсервацію. Проведення екстреної та специфічної профілактики. Організація роботи інфекційних стаціонарів при захворюваності на особливо небезпечні інфекції.	2
19.	Збільшення стійкості лікувальних (фармацевтичних) закладів за умов надзвичайних ситуацій. Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи. Оцінка стійкості роботи лікувального закладу, залежно від особливостей його розміщення і діяльності та основні напрямки і необхідні заходи для її підвищення. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях. Організація медичного забезпечення нетранспортувальних хворих. Організація евакуації лікувальної установи.	2
20.	Інформаційне забезпечення планування роботи медичних закладів і установ Державної служби медицини катастроф. Організація подачі інформації про надзвичайні ситуації у функціональній підсистемі Міністерства охорони здоров'я України у межах інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій. Планування заходів медичного забезпечення населення при надзвичайних ситуаціях. Структура плану та зміст його розділів. Матеріальний резерв.	2
21.	Загальні принципи надання медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях. Етапи надання медичної допомоги при масових ураженнях в умовах надзвичайних ситуацій. Види і суть медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Первинний огляд потерпілих.	2
22.	Перша медична допомога постраждалим при травмах в умовах надзвичайних ситуацій. Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих, непроникаючих, травми голови, хребта і тазу. Поранення грудної клітини. Захист ран. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Види травм кінцівок (переломи, розтягнення зв'язок, вивихи суглобів), причини та ознаки. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані. Кровотечі та методи їх зупинки.	2
23.	Перша медична допомога при термічних і хімічних	2

	<p>ураженнях різного ступеню тяжкості в умовах надзвичайних ситуацій.</p> <p>Відмороження, класифікація, ознаки, перша медична допомога. Замерзання, домедична допомога. Гіпертермія, перша медична допомога. Ураження електричним струмом та блискавкою, перша медична допомога. Ураження кислотами і лугами, перша медична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології.</p>	
24	<p>Колективний захист населення від надзвичайних ситуацій. Засоби колективного захисту.</p> <p>Сховища. Протирадіаційні укриття. Найпростіші укриття. Правила утримання та експлуатації захисних споруд.</p> <p>Засоби колективного захисту, їх призначення та класифікація. Правила перебування у захисних спорудах.</p>	2
25	<p>Засоби індивідуального захисту населення. Класифікація індивідуальних засобів захисту населення від надзвичайних ситуацій.</p> <p>Загальна характеристика засобів індивідуального захисту населення, класифікація. Засоби захисту органів дихання. Особливості захисту органів дихання у дітей. Засоби захисту шкіри. Медичні засоби індивідуального захисту. Класифікація дозиметричних приладів, їх призначення і порядок використання. Прилади радіаційної і хімічної розвідки, робота з ними.</p>	2
26.	<p>Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Поняття про стрес, його види. Стадії стресу. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Перша медична і долікарська допомога потерпілим з розладами психіки, невротичними станами в умовах надзвичайних ситуацій.</p>	2
27.	<p>Організація медичного забезпечення населення в системі цивільного захисту зарубіжних країн.</p> <p>Особливості організації цивільного захисту і медичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій в зарубіжних країнах. Співробітництво України з зарубіжними країнами на випадок надзвичайних ситуацій. Організація медичного забезпечення населення в системі цивільного захисту деяких країн Західної Європи.</p>	2
28	Підсумковий модульний контроль	2
Разом		58

Самостійна робота

Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять, програмою не передбачені.

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	52
2	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
3	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять – програмою не передбачені	
Разом		56

Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання програмою не передбачені.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю «Медицина катастроф та надзвичайних станів»

1. Надзвичайна ситуація. Визначення поняття, у т.ч. для системи охорони здоров'я. Аварія та катастрофа. Періоди ліквідації медико-санітарних наслідків.
2. Надзвичайні ситуації. Класифікація за причинами виникнення та рівнями реагування.
3. Міжнародне гуманітарне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення.
4. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України.
5. Закон «Про екстрену медичну допомогу».
6. Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей при надзвичайних ситуаціях.
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України).
8. Транспортні катастрофи. Класифікація, причини та медико - санітарні наслідки. Структура санітарних втрат.
9. Транспортні катастрофи. Алгоритм роботи лікаря бригади швидкої медичної допомоги, що прибуває першою на місце автокатастрофи.
10. Стихійне лихо. Визначення поняття, класифікація та медико - санітарні наслідки.
11. Аварії на АЕС. Види та оцінка небезпеки за шкалою МАГАТЕ.
12. Аварії на АЕС. Можливі види уражень.
13. Аварії на АЕС Принципи обмеження радіаційного впливу на людей.
14. Закон України «Про правовий режим на території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи». Зони забруднення території, критерії оцінки.
15. Радіаційна обстановка. Методи оцінки.
16. Радіаційна розвідка. Засоби проведення.

17. Дозиметричний контроль. Способи та засоби проведення.
18. Хімічно небезпечні об'єкти. Визначення та класифікація.
19. Хімічна обстановка, методи оцінки.
20. Хімічна розвідка. Технічні засоби проведення
21. Сильнодіючі отруйні речовини (СДОР). Фактори, що впливають на їх токсичність для людини. Класифікація за клінічним проявом отруєння.
22. Сильнодіючі отруйні речовини. Види осередків ураження та їх характеристика.
23. Фази, принципи надання та заходи невідкладної медичної допомоги при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами.
24. Мета, завдання та заходи першої медичної допомоги постраждалим при надзвичайних ситуаціях.
25. Планування діяльності, сили і засоби підрозділів психологічного забезпечення.
26. Своєчасне застосування психопрофілактичних методів.
27. Використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення за умов НС.
28. Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи.
29. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях.
30. Забезпечення стійкої роботи лікувального закладу за умов надзвичайних ситуацій.
31. Організація медичного забезпечення нетранспортувальних хворих.
32. Кровотечі. Класифікація та перша медична допомога.
33. Термінальні стани.
34. Травматичний шок та його профілактика.
35. Рани, класифікація. Види пов'язок та правила їх накладання при наданні першої медичної допомоги.
36. Перша медична допомога при поверхневих травмах м'яких тканин, переломах кісток, вивихах, ушкодженнях хребта і таза. Транспортна іммобілізація.
37. Перша медична допомога при синдромі тривалого стиснення і розчавлення, пневмотораксі, черепно - мозковій травмі.
38. Поняття про політравму. Алгоритм надання першої медичної допомоги.
39. Перша медична допомога при термічних, хімічних та радіаційних опіках.
40. Перша медична допомога при переохолодженні, тепловому та сонячному ударах, електротравмі.
41. Перша медична допомога при гострих екзогенних отруєннях.
42. Видалення сторонніх тіл з дихальних шляхів, вуха, ока та носа.
43. Способи транспортування і перенесення постраждалих.
44. Закони України про захист життя і здоров'я населення та медичне забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій.
45. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. №343 "Про утворення Державної служби медицини катастроф". Основні положення.

46. Державна служба медицини катастроф. Визначення та основні завдання. Організаційна структура
47. Державна служба медицини катастроф. Координаційні комісії, поняття та основні завдання.
48. Державна служба медицини катастроф. Медичні формування, їх склад та призначення. Медичні заклади.
49. Особливості організації медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій у країнах світу.
50. Лікувально-евакуаційне забезпечення у системі ДСМК. Визначення поняття, мета і завдання.
51. Етап медичної евакуації. Визначення поняття та завдання.
52. Види та обсяг медичної допомоги у системі ДСМК. Поняття.
53. Медичне сортування, його види та завдання. Сортувальні ознаки.
54. Медичне сортування. Організація на першому та другому етапах медичної евакуації.
55. Медична евакуація. Поняття та види. Особливості організації при надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру.
56. Медичне забезпечення дитячого населення за умов надзвичайних ситуацій.
57. Перша лікарська допомога. Мета, основні завдання та заходи.
58. Кваліфікована медична допомога, мета й завдання.
59. Спеціалізована медична допомога, мета й завдання.
60. Аварії на АЕС. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
61. Аварії на хімічно небезпечних об'єктах. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
62. Автотранспортні катастрофи/ Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
63. Авіаційні катастрофи. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
64. Катастрофи на водному транспорті. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
65. Аварії на шахтах. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення.
66. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Фактори, що впливають на її формування.
67. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Організація санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів.
68. Група епідеміологічної розвідки. Склад та завдання.
69. Санітарно-епідеміологічна обстановка в осередку надзвичайної ситуації. Критерії оцінки.
70. Карантин та обсервація. Визначення та зміст заходів.
71. Надзвичайна протиепідемічна комісія, склад та основні завдання.
72. Інфекційний стаціонар в осередку особливо небезпечних інфекцій. Функціональні підрозділи. Організація роботи.

73. Спеціалізовані протиепідемічні формування. Склад та завдання.
74. Протичумний костюм, типи. Призначення, склад та порядок користування.
75. Урядова інформаційно-аналітична система з питань надзвичайних ситуацій (УІАС НС), мета створення, основні завдання та структура.
76. Функціональна підсистема МОЗ України з питань надзвичайних ситуацій. Структура та схема передачі інформації. Джерела первинної інформації
77. Планування медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації, мета й організація. Завдання на планування
78. План медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації. Основні розділи.
79. Територіальний центр екстреної медичної допомоги. Призначення та участь в плануванні медичного забезпечення населення за умов виникнення надзвичайної ситуації.
80. Територіальний центр екстреної медичної допомоги. Завдання за періодами готовності Єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації та цивільного захисту населення і територій.
81. Медичне постачання в системі ДСМК. Визначення поняття та складові.
82. Медичні засоби, що використовуються населенням при надзвичайних ситуаціях. Класифікація.
83. Майно, що використовується для медичного постачання формувань і закладів ДСМК. Класифікація.
84. Медичне майно. Визначення поняття, класифікація і вимоги до нього. Забезпечення автономного функціонування формувань і закладів ДСМК.
85. Резерви майна ДСМК, види і порядок формування.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю «Медицина катастроф та надзвичайних станів»

1. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірні причини їх ураження.
2. Поняття про правовий аспект надання першої медичної допомоги.
3. Контакт з постраждалими, первинний огляд за алгоритмом CABSCDE.
4. Визначити обсяг надання першої медичної допомоги.
5. Вміти визначити рівень свідомості у постраждалого за шкалою APVU.
6. Вміти визначати причини й ознаки зовнішньої кровотечі.
7. Вміти визначати ознаки внутрішньої кровотечі.
8. Знати поняття про колапс і шок, розпізнавання і надання ДМД.
9. Вміти використовувати техніку забезпечення прохідності дихальних шляхів.
10. Вміти перевести пораненого (постраждалого) у стабільне положення.
11. Вміти накладати пов'язку при пораненнях черепа, ока, вуха.
12. Вміти накладати пов'язку при пораненнях щелепи

13. Володіти технікою накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота.
14. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженні верхньої кінцівки підручними і табельними засобами.
15. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженні нижньої кінцівки підручними і табельними засобами.
16. Володіти технікою іммобілізації шийного відділу хребта.
17. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженнях тазу.
18. Вміти накладати тиснучу циркулярну пов'язку на грудну клітку.
19. Вміти надати першої медичну допомогу при опіках, відмороженнях.
20. Вміти визначити площу опіків.
21. Вміти надати першу медичну допомогу при ураженні електричним струмом, блискавкою, при утопленні.
22. Надати першу медичну допомогу при зомлінні, комі невідомої етіології, судамах.
23. Вміти використовувати засоби індивідуального медичного захисту при радіаційних та хімічних ураженнях.
24. Вміти класифікувати постраждалих за сортувальними категоріями та кольоровими позначеннями.
25. Вміти заповнювати картку медичного сортування.
26. Аптечка медична(цивільна). Склад і призначення. Правила користування.
27. Індивідуальний протихімічний пакет (ИПП-8). Склад, призначення та правила використання.
28. Пакет перев'язувальний індивідуальний (ППІ). Склад, призначення та правила використання.
29. Класифікація дозиметричних приладів, їх призначення і порядок використання.
30. Прилади радіаційної і хімічної розвідки, робота з ними.
31. Засоби індивідуального захисту населення, їх використання.
32. Засоби захисту шкіри, їх використання.
33. Засоби колективного захисту, їх призначення та класифікація.

Методи навчання

1. Лекція.
2. Проблемна лекція.
3. Лекція-дискусія.
4. Самонавчання.
5. Конференція, бесіда.
6. Пояснення.
7. Демонстрації.
8. Консультації.
9. Практичні роботи.
10. Практико-орієнтований кейс-метод.
11. Ділова гра.
12. Мозкова-атака;

13. Симуляційні навчання.

Форми та методи оцінювання

Поточний контроль;
Усне опитування;
Письмовий контроль;
Метод тестів відкритої і закритої форми;
Самоконтроль;
Метод самооцінки;
Підсумковий модульний контроль

Система поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля здобувачу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти виставляється оцінка за чотирибальною (традиційною) шкалою з урахуванням стандартизованих, узагальнених критеріїв оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи здобувача вищої освіти, як при підготовці до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку вивчення дисципліни.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) конвертовану сумарну оцінку поточної успішності за модуль проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка здобувача вищої освіти за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до даного модулю (з точністю до сотих балу);

б) Для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. В цьому разі здобувач вищої освіти отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів дисципліни складає 72 бали.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – підсумковий модульний контроль (ПМК).

ПМК здійснюється після завершення вивчення програмного матеріалу модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До ПМК допускають здобувачів вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал

успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків практичних занять.

Форма проведення підсумкового модульного контролю стандартизована і включає контроль теоретичної та практичної підготовки.

Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення модуля мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до уніфікованої таблиці відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК та традиційній чотирьохбальній оцінці, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі освіти, що відвідали всі заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку) і набрали конвертовану суму балів, не меншу за мінімальну – 72 бали. Якщо за результатами поточної успішності здобувач вищої освіти набрав 72 бали він допускається до складання ПМК.

Форма проведення підсумкового модульного контролю включає контроль теоретичної і практичної підготовки. Перелік питань до ПМК доводиться до здобувачів вищої освіти на початку вивчення дисципліни.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність). Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах та оцінки підсумкового модульного контролю також у балах, що виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків визначених програмою дисципліни. Здобувач вищої освіти, який за результатами складання ПМК отримав результат менший за 50 балів, зобов'язаний перескласти ПМК згідно з графіком не більше 2-х разів. У разі незгоди здобувача вищої освіти з оцінкою, отриманою за ПМК, здобувач вищої освіти має право подати апеляцію (у відповідності до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти»).

Отримані бали за модуль науково-педагогічний працівник виставляє у «Відомість підсумкового модульного контролю» та індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти. Інформація про здобувачів вищої освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини не зарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка з ОК виставляється на підставі суми поточної успішності здобувача вищої освіти та оцінки, отриманої за ПМК. Сума балів із ОК та заохочувальних балів не повинна перевищувати 200 балів.

Методичне забезпечення

1. Силабус;

2. Список рекомендованої літератури;
3. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти:
 - тести різних рівнів складності;
 - ситуаційні задачі;
 - презентації;
 - ситуаційні сценарії;
4. Мультимедійні презентації лекцій.
5. Алгоритми відпрацювання практичних навичок.
6. Підбірка відеоматеріалів.

Рекомендована література

1. Медицина надзвичайних ситуацій: підручн. для студ.вищ.мед. навч.заклад. / Чаплик В.В., Олійник П.В., Омельчук С.Т. – 2-ге вид., доповн., переробл. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 352 с.
2. Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В.Г., Полив'яна О.А. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу : навч. посіб. Полтава: ФОП Петренко І. М., 2022. – 144 с.
3. Карамішев Д., Гордієнко Л. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.

Допоміжна:

1. Екстрена та невідкладна медична допомога. У VI томах. Т. IV Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі: підручник для студ. Вищ. Навч. закл. / Крилюк В.О. та ін. - Київ: Ожива, 2020. - 300 с.
2. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: Підруч. для слухачів Укр. військово-мед. акад. / М.І. Бадюк, В.В. Солярик, Т.А. Бібік, М.В. Матвійчук, О.О.Ляшенко // За ред. М.І. Бадюка. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Київ: Чалчинська Н.В., 2020. - 507 с.

15.Інформаційні ресурси:

1. Кодекс цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. № 5081V1. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t125081?an=150>

Розробники:

Гордієнко Л.П.- завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н., доцент;

Рожнов В.Г. – старший викладач закладу вищої освіти кафедри медицини катастроф та військової медицини, к.мед.н.